

Trăiască a 41-a aniversare A MARI REVOLUTII SOCIALISTE DIN OCTOMBRIE !

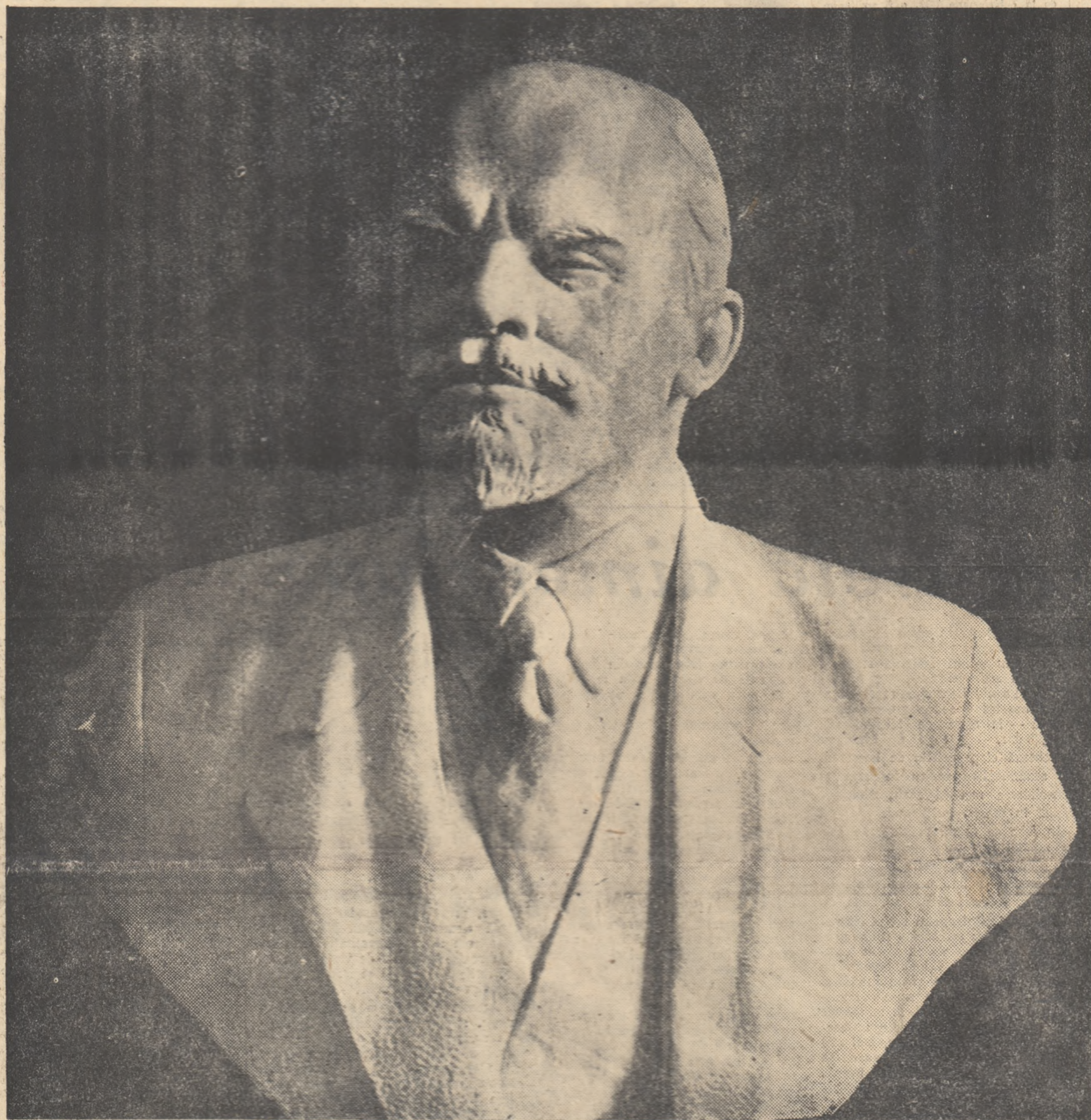
BROLETARI DIN TOATE ȚARILE, UNIȚI-VA!

GAZETA LITERARĂ

Anul V, nr. 45 (243) - joi 6 noiembrie 1958

ORGAN SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

8 pagini 50 bani

NIKOLAI VASILIEVICI TOMSKI

V. I. LENIN

Frunze și steaguri

Novembrie cu degete de brumă
Luminile le deapănă din poamă
A frunzelor cu dor boiav de buză
Și vîntul cîntă-n șoaptă: Frunza, dormi...

Dar-iață că s-au înălțat pe case
Foi roșii, uriașe, de mîțase
Și-n faldurile lor sint albe șoapte:
Înalță-te, lumină, peste noapte!

Poetul între-aceste două cîntări,
De tîhnă unul, altul de avînturi,
Se scoală din trecut cu fața pată
Și-n aurora vremii noi se spală.

Mihai Beniuc

Literatura Revoluției

Fiecare aniversare a Revoluției din Octombrie este un prilej de meditare asupra marilor probleme ale existenței. Căci acest eveniment istoric, de o imensă importanță, a influențat și a schimbat existența omenirii întregi, și nu numai în momentul respectiv, ci și pentru generațiile viitoare. În mod direct sau indirect, existența fiecărei cetăți din al globului a fost modificată în mai mică sau mai mare măsură de această formidabilă descăsurare de energie. Este darul pe care popoarele bătrînei Rusii — și mai cu seamă poporul rus — l-au făcut omenirii, trecînd prin singele și lacrimile războiului civil, prin anii grei, dar tot aît de eroici, ai primelor, cîincinale, și prin al doilea război mondial, în care povara cea mai grea și jertfele cele mai mari au fost tot ale Uniunii Sovietice, creația Revoluției din Octombrie.

Într-un drum al creator de literatură nouă. Nouă, adică deosebită de cea dinaintea, prin conținutul ei nemaiăvîzut: patosul vremii noi, început în Octombrie 1917. Într-adevăr, literatura de după Octombrie 1917, în Uniunea Sovietică și apoi în țările socialiste, e o literatură de o originalitate extraordinară, prin conținutul ei și prin felurile pe care și le-a ales. Niciodată, în nici un punct al spațiului sau timpului, literatura n-a putut să transforme realitatea oglinzind-o. Niciodată, în nici un punct al spațiului și timpului, ea nu a avut de exprimat irupția în istorie a so-

Petru Dumitriu

(Continuare în pag. 6)

Mihail Sorbul

(Continuare în pag. 6)

P. R. NIKONOV

„Octombrie”

Contemporan cu Revoluția

Dacă îmi aduc bine aminte, cu patruzeci și unu de ani în urmă mă aflam în vechiul târg al Iașilor. Ne găsisem adăpost aici cei care, părăsind căminele natale din pricina urgiei frontului, așteptam înfrigurat și neliniștit zorile unei limpeziri. Erau zile de foamete, de mizerie, de neliniște și nesiguranță. Cîți din cei pe care-i întâlneam atunci pe străzile Iașului n-au plecat dintre noi fără să se mai întoarcă! Epidemia seceraii, mai cumplită poate decît gloanțele, vîetile a mii de oameni sărmani, lăsați pradă lipsurilor de tot soiul. Revăd și acum, deși de atunci au trecut patruzeci și unu de ani, la-sul acela trist și disperat, revăd și acum zilele care treceau una după alta mereu mai negre, mereu mai triste, mereu mai apăsătoare. Căutam, fără să știm unde o vom afla, o lărmă de lumină, în negura acelor zile de opresiune morală. Căutam și bănușeam că de undeva lumina avea să se ivească, totuși și țată că într-o bună zi visul nostru și-a aflat împlinire. Cu sufletele pline de speranță am auzit vestea răsturnării regimului țarist din Rusia. Revăd și acum, deși, cum spuneam, ani mulți au trecut de atunci (aproape o jumătate de secol) sursul plin de speranță al oropșilor, al tuturor celor ce visam alte orînduiri în lume. Revăd și acum bucuria noastră și nădejdile ce ne-au înflorit în suflet, atunci cînd am auzit că Revoluția din țara vecină așază în fruntea înfăptuirilor ei „Pacea. Pacea, care înseamnă stîngița vîrsării de sînge, al foametei și molimei, al refugului, pacea care avea să ne aducă pe cei pribegii la casele noastre. Aflam atunci — ea și în anii ce au urmat — cu greu vești despre Marea Revoluție, totuși ecourile transformărilor petrecute acolo nu se stingeau la

V. VLADIMIR MAIAKOVSKI

Poemul lui Octombrie

— fragment —

Peste casele noastre,
incendii, puzderii,
cu false „fraternități”
și „egalități”

Asasine
mîini fine
la gît
sar din nou.

„It's a long way
to Tipperary,
it's a long way
to go!”

Impotriva primei
republici
a muncitorilor și țărănilor,
zvîria
cu pirjol
canonada dușmanilor:

mînară
armate
și flote-n mîini
bogații,
puterile toate
știau ei de ce...

Blestemate
veți fi —
monarhii, putregaiuri, democrații,

Ce singuri eram
cu moartea pe cap,
ierbeam
într-un cloot
de plumbi
și incendii.

„Yankee
doodle
keep it up,
Yankee doodle
dandy”...

Era ca o insulă
Moscova
și pe insulă, noi;
dar sparserăm
marea
— de puști și de tunuri —
stăpînă.

no
ăștia săraci,
ăștia goi,
cu Lenin în frunte,
cu naganul în mînă.

În romînește de Cicerone Theodorescu

Istoria biruie

Se vorbește mult despre eroii constructivi, despre personajele afirmative ale literaturii sovietice. Și este firesc să fie așa... Se vorbeste mai puțin despre personajele esuate, pe care le zugrăvesc cărțile sovietice, despre tema ratării, care a căpătîit în literatura realismului socialist o nouă semnificație.

Tema este destul de veche. Am putea-o caracteriza drept o temă prin excelență dinamică și a apărut, în literatura europeană, cu oarecare întîrzieră în raport cu altă temă prin excelență dinamică, tema ascensiunii, a arivismului social, față de care e oarecum simetrică. Atmosfera socială a veacului al XIX-lea s-a arătat deosebit de propice ascensiunilor vertiginose și naufragiilor — scriitorii numeroși au tratat tema decăderii, a prăbușirii atît în ordinea faptelor sociale, cît și a celor morale sau psihologice. Fiește, se impun discoseri, căci tema ratării a îngăduit o imen-

sitate de variațiuni. Parcurgerea literaturii care s-a apropiat de această problematică ne arată că figurile de ratăți din literatura secolului al XIX-lea și a celui următor, presupun o nuanțare mult mai subtilă în ceea ce privește condițiile sociale și trăsăturile psihologice, decît figurile de arivism. Există inadapabilul romantic de tip byronian (*Childe Harold, Corsarul, Peciottin* sau *Rens* al lui Chateaubriand), există apoi ratatul romanelor realiste. Uneori prăbușirea, ratarea, efect incontestabil al dinamicii sociale — nu afectează sîraturii adînci ale conștiinței. Cade cel ce a urcat. De aceea unele romane ale arivismului devin, în partea finală, romane ale ratării. Așa se întîmplă în „*Biliul desertăciunilor*” al lui Thackeray sau în „*Ciocoi vechi și noi*” de Filimon. În altele, elementul exterior, presiunea socială se combină în do-zaje subtile cu mediocritatea sau abuz-

Vera Călin

(Continuare în pag. 6)

Speranța păcii

O dată cu salvele „Aurorii”, Revoluția din Octombrie a adus pe arena internațională, pentru prima dată în istorie, în relațiile dintre state, primul mesaj al speranței: primul decret le-ninist asupra păcii. În cei peste 41 de ani de existență, Uniunea Sovietică a intruchipat întotdeauna, cu consecvență, năzuința unanimă a popoarelor de a se curma flagelul războiului imperialist.

Anii dinaintea celui de al doilea război mondial sint ani în care glasul U-

nunii Sovietice s-a înălțat cu curaj pentru promovarea dezarmării, iar a-tunci cînd la orizont s-a ivit cea mai mare primăjdie care a amenințat vreo-dată omenirea, fascismul, țara Revoluției din Octombrie a înflăcărat prin exemplul ei mulțimele de pretutîndeni la rezistență eroică împotriva cruntului dușman. Uniunea Sovietică a purtat principala povară a războiului anti-imperialist, ea a salvat omenirea de noaptea preistoriei, aducînd lumii, o dată cu steagul roșu înflpt pe Reichstag, speranța într-o pace trainică.

E greu să se poată face o recapitulare a eforturilor dirze pe care le-a făcut țara păcii și a socialismului, după cel de-al doilea război mondial, pentru că năzuințele popoarelor să nu fie îndeplinite.

După ce la Hiroshima a explodat prima bombă atomică americană, în timp ce la Fulton Churchill inaugura seria discursurilor atomice, în octombrie 1946, la O.N.U., reprezentanții marii puteri socialiste propuneau încheierea unui acord internațional privind interzicerea producerii și fabricării armelor atomice și reducerea efectivă a tutelor armamentelor.

În 1949, 1949, 1951, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1959, aproape în fiecare an și de citeva ori pe an au răsunaț propunerile de pace ale Uniunii Sovietice.

Să fie interzise armele atomice! Să înceteze experiențele nucleare! Să fie reduse efectivele armatelor! Să dispară bazele militare agresive! — cele mai populare lozinci care exprimă voința întregii opinii publice mondiale

Ion Mihăilescu

(Continuare în pag. 6)

La 5 noiembrie a.c. s-au împlinit 78 de ani de la nașterea marelui Mihail Sodoveanu. În numărul viitor, „Gazeta literară” va dedica o pagină marelui nostru scriitor.

41 de ani

Sărbătorim acum 41 de ani de la Marea Revoluție din Octombrie. Ce puțin e de-a-tunci! Ce mult e de-a-tunci! Și asta nu-i un paradox, nu-i un joc de cuvînt pentru o revoluție care căsparte istoria lumii în două, în așa măsură încît, cu adevărat o era istorică nouă a început atunci, în acel Octombrie 1917. Și pentru o eră care va însemna apogeul dezvoltării omenirii, ce înseamnă acești 41 de ani? Mult, cînd în comparație cu ritmul de progres al omenirii în alte epoci, măsurăm ceea ce a realizat în acest scurt timp Uniunea Sovietică, în toate domeniile și activitățile umane.

Dar răsunețul Marii Revoluții din Octombrie a făcut de-a-tunci ocolul globului pămîntesc, ea este, figurativ vorbind, întîiul și cel mai mare spurt nik care a revoluționat pentru mîinii de aci înainte oiața omenirii de pe întreg pămîntul. Căci dacă socialismul se construiește astăzi de o treime din populația lumii, care este angajată la statificarea și dezvoltarea lui, iar în Uniunea Sovietică s-a început construirea comunismului, asta nu înseamnă că restul omenirii își duce viața ei de dinaintea de Revoluție și nu-i simte morcu prezentă.

Popoarele de pretutîndeni sint atente la tot ce se întîmplă în Uniunea Sovietică, li urmăresc de aproape vertiginosa dezvoltare și politica ei internațională de pace și prietenie între toate popoarele lumii. Manifestările lor,

Demostene Botez

(Continuare în pag. 6)

Scriptorii sovietici, prietenii noștri

Marele martor al epocii

Cine poate uita scena omorului lui Nikita Hrovro sau foamea lui Timotee? In toate se vede mîna unui mare scriitor, zugrăvind cu un penel sigur anii cumplii ai împovăririi chinătoare. Scrupulos care deschide cu încredință primul volum al „Pămîntului destelenit” așteaptă cu înfrigurare continuarea, reluind ori de cîte ori are ocazia, lectura „Donului liniștit”.

Sînt convins că la început, epopea cazacilor de la Don m-a impresionat prin culoare. Prin mișcarea interioară a eroilor și mai ales prin stilul futurului. Eră o surpriză. După Tolstoi și Dosztoievski, după lectura Titanilor, sprinteneala tînărului Șolohov, înșuflecitatea imaginii, ah, și mai ales paginile sepe, ale pînăului albastru, ale mirosului de cai umezi, ale lumii de staniș, mă surprinseseră. Încă nimeni nu reușise să dea în afle dimensiuni o lume patetică pe care o începe focul revoluției. Este din ce în ce mai limpede pentru mine că numai un martor ocular al terribilei epoci, numai un participant care a plătii cu sînge și cu sudoare o experiență măreață, putea să scrie paginile dureroase și înălțătoare ale „Donului liniștit”. Numai unui artist însușit de principiile revoluției bolșevice, bătîndu-se cu arma în mîna pentru cucerirea puterii de către proletariat îi era dat să fie scriitorul cel mai strălucit al generației sale.

După prolog, proza lui Șolohov se solidifică, rămînînd în cele din urmă un tablou, cînd sumbru, cînd luminos al războiului civil. Este arta lui Homer și, a lui Dante la un loc. Autorul „Donului liniștit” este un zgrițit cu vorbele, un compozitor care a ajuns foarte devreme la măiestrie și știe că simplitatea este supremul lux al marilor artiști. Sînt în cartea lui, scene de o măreție negălată. Mișloacele epice sînt uluitoare și pare paradoxal ce sîpmeni, dar tocmai sărăcia voită a cuvintelor dă greutate și palos momentelor pomente. Este de ajuns să evoc capitolul care ne prezintă pe Axinia născut, tabloul refugului căzăcimii peste Donet sau lăluicimant boala a lui Melchior, delinul lui de-a lungul stepei.

Romanul are o schelărie de beton. E uluitor cum cu mijloace în aparență obișnuite, Șolohov a reușit să înfățișeze lumea pitorească, uneori sălbatică, vităză, nelnică și a cazacilor. Nicelul o epocă istorică ce a angrenat o întreagă națiune, n-a fost descrisă cu altă talent și cu o altă de mare pătrundere. Scenele războiului civil, ale ciocnirilor „albilor” cu „roșii” rămîn un model al genului. Totdeauna după lectura „Donului liniștit” recitese și „Război și pace” și niciodată nu pot să-mi răspund cine a izbit, între Tolstoi și Șolohov, să înfățișeze mai plastic ciocnirile masei, de oameni pornii, unii împotriva altora. Îndrăznesc să afirm că fresca epică a comunității cazacilor nu își are asemănare decît cu sculpturile lui Michel Angelo și cu simfoniele lui Beethoven. Șarjele masei de vișci pe luptă pentru o viață mai bună în trecut în grandioasă mișcările umane din fața Troiei.

Rîndurile de mai sus nu sînt o recomandare fierbinte a unei opere care se poate lipsi de așa ceva, deoarece este cunoscută în toată lumea pentru că „Pe Donul liniștit” nu e numai un roman „frumos”, nu e numai o epopee nemuritoare, nu e numai un cîntec sublim demn de rapsozii cei mai curioși, ci e numai o operă epică perfectă, că toate la un loc: rîndurile acestea, spun, sînt o mărturisire a unui scriitor recunoscător unui mare artist de la căru a învățat multe lucruri. Iată de ce, acum cînd am aflut cu indignare că s-a atribuit premiul Nobel pentru literatură pe anul 1955 unui scriitor mărunt pentru o operă calomnioasă (este vorba de Boris Pasternak și de pamfletul său antisovietic) sînt dureros adîncu nedreptate ce se face poate celui mai mare romanier al timpurilor noastre. Pentru noi, pentru conștiința milioanelor de cititori din lumea întreagă însă, Șolohov rămîne mai departe marele artist celălean, mărtorul cel mai înzeștr al epocii pe care o trăim, poate cea mai dramatică și semnificativă perioadă de istorie din cîte cunoștem.

Revoluția proletară, ridicîndu-se pe creșterea din umbră unde oșpline literare strălucite a literaturii private. Le opses pe trîmbața de sus a demnității sociale. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, o fi scriitor înseamnă a îndeplini un serviciu de onoare.

Revoluția proletară, chemînd creația să își revitalizeze conștient în planul revoluției al războiului în războiul de clasă al revoluției, despre dorința omului de a elibera literatura socială și revoluționară, în toate aspectele și revoluționară cu lăsa viață și moarte, i-a revitalizez edacitate moartea. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

Revoluția proletară, îndrăgind privilegiul abelului de adevărat revoluționar, la revoluția se revitalizează colul mai nobil al artii, suprimarea exploatarea omului de către om. De aceea de la 7 Noiembrie 1917, a fi scriitor înseamnă a fi solidar.

REGĂSIRE

Începuturile literaturii realist-socialiste, opera marelui și puternicului scriitor a lui Alexei Nicolaievici Tolstoi sînt de hotăr. „Petru I” și „Cărbunul” cresc nu numai la intersecția dintre două literaturi, dintre două orientări ale scriiturii ruse, dar și conștiința scriitorului cu cariera mai de nou începută, ca o nou început, ca o regăsire în el însuși.

Bănăim procesul petrecut în frământarea intimă a scriitorului, proces care a determinat creșterea și nașterea seamă în anii exilului voluntar dintre 1918 și 1923 resimțirea patriei, a lim-

REGĂSIRE

bu și a popoului său cu o mare putere, cu o putere care l-a copleșit și s-a impus. Era în Alexei Tolstoi un dechi fond de viață și experiență rusească, dobîndit în toate aspectele lui, care cerea și impunea rostirea lui. Era acolo acumulat și viu, așa cum trăiesc depozitele de viață într-un scriitor, și fondul de observație, de înregistrare obiectivă, care a putut da mai firu realismului altor nelitrate tablouri din romanul lui Alexei Tolstoi, desăvîșit, cu mîna apăsată din altăa preluștii din „Cărbunul”, a burgheziei în descompunere, dar era tot acolo și ceea ce viața trănească a Rusiei de altădată a imprimat sănătos și robust altor scriitori: limbă, datini, tolor. Și cu această zestre scriitorul a servit aproape întreaga sa operă alt în romanele istorice cit și pe cele contemporane marilor răsturnări sociale pe care le descrie.

Apoi, pentru a ne reînnoirea la procesul esențial în prefăcerea scriitorului, o a doua putere și anume cea determinată a dat impuls nouului drum al lui Alexei Tolstoi, și anume prefăcerea progresistă și creatoare adusă de Marea Revoluție din Octombrie. Că simbolistul conte de întindea s-a lăsat pătruns și entuziasmat de viața nouă din tîndra Uniunii Sovietice, viața menită să pună în vigoare toate trăsăturile constructive ale popoului său și să-l ducă pe drumul unei mari puteri, ne-o dădese opera sa.

„Petru I”, romanul istoric, puternic prin evocare, plin de acțiune și de cu-

loare, aduce o lume întreagă grupată din diferite stări sociale dominate de Tar, pe care Tolstoi se pricepe s-o minuiască în diversitatea ei. Limba și înălțarea înăbușului sînt tot atât de autentice ca și a ambasadricilor sau cenzurii. Dar cine se ridică — enormă și coisitorne creație literară — peste toată acțiunea și a romanului e Petru însuși, dezlîntul în putere fizică și morali dar și prudent, reflexiv, logic, socialist înbînțit și învîdînd din înfrîngeri.

Lui Alexei Tolstoi i-a năcut, din mîndrie națională, din adîncu înțelegere și total atașament pentru progresul popoului rus, la epoci deosebite, să înalțe dîntro-o artă definită, cu un stil clar și precis „diamantin”, cum îl citează să-l numească, figurile mari de înnoitori, de înainte-mergători al marelui vișci ruse. De aceea ulături de figură lui Petru I, cu aceeași admirație și dragoste, Tolstoi zugrăvește în „Pinea” figura lui Lenin din anii grei în începuturilor stăpînirii sovietice. Aceeși siguranță de mîna, pe mijloace schimbate însă, și potrivele flecarei epoci. Dacă din înălțarea trecutului întreprînd în nevoile și înădușătoare clipei de față s-a legat romanul „Petru I”, din priveliștea marilor prefăcări sociale determinate de lupta proletariului cu născut „Cărbunul”, zugrăvit în culori vii și trăsături sigure, sîrșituri decedentei burgheze, intelectuale și artistice de dinainte de 1917 este urmat de nu mai puțin negăntul drum de loc și singul al revoluției, pînă ce mijloc zoric comunistului înzdrăvește în visul celor patru eroi: surorii Dasa și Katia și tocarșii lor de viața nouă. După multe tragice întâmplări, „Cărbunul” se încheie cu acea perspectivă a viitorului, pe care autorul o întrevăde glorios din greutatea zilei celei dinți, cu bucurie și mare nădejde în ea. Scena de încheiere a romanului, cu seđina de la Teatrul cel Mare, în fața hărtii de electrificarea a Rusiei și în prezentul lui Lenin, e în același timp grandioasă și adîncu umană. Și aici surprîndem procedeele artistice ale lui Alexei Tolstoi, ca pe ale unui scriitor sigur de arta lui precisă, selectivă, expresivă, împede și adîncu răscolitoare. În tabloul marelui ce se înfățișează, cu o singură trăsătură scriitorului sugerează deosebită dîntre aspra realitate a răsturnărilor cu dificultățile enorme isite și entuziasmul visului care-i cuprînde pe toți: „Micle ochiuri de lumină ca niște stele se aprîndeau în penumbra înmăsc scene. Pentru o lumină această hărtă ținea secundă a trebuit să fie mobilizată toată energia centrală din Moscova. Chiar la Kremlin în cabinetul de lucru al Comisarilor Popoului s-au desfurat toate lămpile în afară de una de 16 lumini”. Se simte în această relatare simplă și reală, așa cum e formulată și așa cum e împletită în text, tot înțelesul și tîlcul politic al devenirii și creșterii socialismului.

După regăsirea cu el însuși, din adîncura experienței de scriitor, din cunoștințe de viață și mai ales din entuziasmul pentru visul marelui al popoului său, Alexei Tolstoi a scris una din cele mai mari opere ale realismului socialist: „Cărbunul”. Și astfel, acest scriitor mare, sincer și darăduzător ajunge să fie unul dintre cei mai de seamă scriitori sovietici. Posibilitățile de creație ale lui Alexei Tolstoi au fost bogate și multiple. De la realism la fantastic întreaga gama i-a stă la îndemîna. Și deși romanul „Petru I” este un mare succes, el nu este lipsit de putere și de o sîrșină economică convingătoare în poezia dramatică. Regăsindu-se pe el însuși în parerea întreagă a mijloacelor sale în lumea cea nouă a Uniunii Sovietice, Alexei Tolstoi s-a integrat cu un mare scriitor universal.

Ieronim Șerbu

Ion Marin Sadoveanu

A treia dimensiune

litatea, o reflecție în opera sa, te ajută să-i descoperi viziunea, sensul filozofic și în ultima instanță chiar și mijloacele artistice.

Dacă Leonid Leonov a exercitat asupra noastră o seducție deosebită și îndrăgind — în afară de talentul său excepțional — limba sa evolutivă, marcheză extrem de interesantă, semnificativă pentru formarea și consolidarea metodei realismului socialist în creația scriitorului.

În faza de debut, preocupările sale se limitau la surprînderii reacției micii burgheze, a intelectualului ieșit din această patrie socială, fată de revoluție. Individualismul animatic, cinismul, duplicitatea, sînt tot atît de reale ca și predilecția pentru stăruie complicată ale eroilor. Leonid Leonov nu e numai un caustic, ci și un analist al zonelor de umbră ale sufletului mîlburghez. Se simte în stil, în mijloacele artistice, în anghuiul de vesiere, influența umora dintr-o clasă ruse, mai ales în labura sumbru, de care avea să se desprîndă treptat, și de unde începe, de fapt, pasionantul nostru interes pentru marile scriitor.

Această desprîndere nu este un act voluntar, premeditat, scriitorul nepropunîndu-și în mod conceputul să realizeze o altă lume, ce a un simplu deziderat ideal și literar. Atunci desigur că opera sa ar fi fost o construcție abstractă și artificială. Aceasta lume există; elementele ei înmătează depuneu eforturi nemăvăzute pentru a statornici forme de viață superioare, adesea chiar cu sacrificii proprii lor persoane. În această înțelegere epică, pe plan social cît și spiritual, se năște o nouă realitate, generînd alte probleme, alte relații între oameni, alt fel de eroi, pe care literatura nu-i mai cunoscușe niciodată.

Or, realitatea care se făurea sub ochii săi îi impunea lui Leonov să părăsească chipurile umane și literare depășite de istorie, chiar dacă unele din ele mai supraviețuiau în societatea sovietică. Ele încetaseră să aibă o funcție organică, vie, și, în consecință, nu mai puteau avea nici o legitimitate artistică. Într-un cuvînt, erau vidate de conținut și deci sortite pierii.

Dramaticul destin al lui Simeon din „Bursucii” și al țărănilor care nu înțeleg că merg împotriva sensului dezvoltării istorice este de asemenea edificator.

În acest roman se relevă pentru înția oara darurile scriitoricești neobișnuite ale lui Leonov: culoarea, descrierea, portretul, adîncimea psihologică, echilibrată într-o viziune veridică netă, limpede asupra drumului colectivității țărănești. Chiar dacă comisarul Pavel este mai slab realizat, el constituie acei noi tip umani zămîșit în focul revoluției, care avea să devină dominant în construcția socialismului. Iar o asemenea figură, creată de însăși viața, trebuia să se găsească neapărat modelul în literatură. Ea circula în societatea sovietică, era expresia ei cea mai proprie, reprezenta o concepție, o etică nouă și în sfîrșit, reprezenta chiar motorul acestei realități în continuă transformare.

fi care succes înseamnă o cucerire treptată a acestui viitor. El este un element care face parte din lupta, din existența de fiecare zi a eroilor, de care e cu neputință să se lipsescă. În definitiv, viitorul nu este altceva decît prezentul generațiilor care ne succed.

Judecarea astfel, realitatea nu se prezintă ca un fenomen complex, dar ale cărei trăsături esențiale sînt exprimate tocmai de asemenea eroi. Numai în această lumină vom putea înțelege cuvintele de preluire ale lui Maxim Gorki despre Leonov: „El își dă perfect de bine seama că trebuie să cunoască realitatea ca și cum el însuși ar fi construit-o”. „El cunoaște” este însă egal cu a participa. Și participînd în această schimbare a realității, Leonid Leonov se străduiește să lixeze în plan literar tipul ei dominant, cu însușirile ei caracteristice, cu profilul dinve în ce mai prezizat. În procesul de reînnoire a societății, pe o nouă tablă de valori. Participarea la construirea realității incumbă scriitorului un rol social activ, dar sarcina sa cea mai grea abia începe odată cu reflectarea acestei realități în opera de artă. În mod necesar, el s-a depărtat de vechile formule estetice, deoarece alfidu-se în fața unui alt conținut uman, trebuia să folosească mijloace de expresie artistice adecvate. Complicațiile, contorsionismul intelectualului neo-burghez, deslînat sau spusul presupunea un anumit stil, mai mult, o anumite optică neguroasă, în timp ce realizarea unor eroi ca Uvadiiev, Kurilov, Vihrov, etc., adică a celor care determină și sînt determinanți de realitatea sovietică, cereau scriitorului mijloace luminoase, plastice, pline de vigoare, într-o creștere simfonică a puterii sale creatoare.

Mare și solemn cînt descrie „Pădurea rusă”, imaginativ și romantic cînt aruncă pînți în viitor („Drumul spre ocean”), dur, aspru și avîntat în cloocul construcției („Soti”), de

fi care dată arta sa își îmbogățește valențele, viziunea se amplifică, cunoașterea devine mai profundă.

Realitatea nu e investigată de Leonov într-un singur sector, ci în raporturile ei multiple, variate, orchestrate însă într-o viziune unitară, în sensul dezvoltării istorice a societății și a oamenilor. Așa își dă sentimentul că participi la devenirea realității, cuprînzînd-o în întreaga ei amplitudine și desfășurare. În ordinea literară, aceasta se traduce prin imposibilitatea reducerii oricărui roman al lui Leonov la conflictul principal, deoarece implicațiile sale merg mult mai departe, prin eroii secundari, care sînt însă elemente indispensabile în cunoașterea sferică a realității. Prin intertererea planurilor de viață, prin raporturile lor multiple și stricte, rezultă imaginea complexității.

Această facultate a scriitorului sovietic, strălucit exemplificată de creația sa, ne învală că o imagine veridică a realității nu se poate obține prin exaltarea stilică sau prin poza sumbru, negativistă, amîndoua pozițiile fiind false, decurgînd dintr-o fragmentară și unilaterală înțelegere a realității. Atunci cînd romancierul ne vorbește de dreptul scriitorului „de a recumpene, de a interveni, de a stabili legăturile sale, proprii, în realitate”, el concepe un scriitor investit și cu darul de a descifra, de a alege ceea ce constituie noțele dominante și esențiale ale acestei realități. De aceea, personalitatea alt de diferită, de pregnantă a unor eroi ca Uvadiiev, Kurilov și Vihrov, ni se relevă nu independent, ci în raport direct cu realitatea sovietică, pe care o afirmă prin existența și lupta lor nobilă și pasionată în slujba omului.

mă vine deosebit de greu să scriu despre Alexandr Stein, din două motive: mă leagă de scriitor o trînică prietenie și îi apreciez în chip deosebit opera. În configurația variată, multilaterală și diversă a dramaturgiei sovietice, Stein ocupă un loc aparte. E un dramaturg frământat de problemele contemporaneității, conceput în plan major, martor și judecător al unei epoci, deschizător de perspective, înfrînd deci condițiile superioare ale artistului-cetățean. Cele două piese jucate în țara noastră „Cheștiunea personală” și „Hotel Astora” m-au cucerit de la prima lectură prin cîteva atribute esențiale: sinceritatea fără ostentație, curajul fără grandiozitate, simplitatea fără mediocritate și fără cenușiu. Stein are meritul de a descoperi în cotidian drama chintesențială, tipică, nu prin răspîndirea de ordin numeric, ci prin dimensiunea care o fereste de apocrip, de invenția farmaceutică. Omul apare în piesa lui grandios în anonimul său acceptat și liber consimțit. Scriitorul are decența mărturisirii sentimentelor și posedă în chip magistral cheia și misterul descifrării conflictelor omenești, zguduitor pe firul lui. Într-o convorbire recentă, avută cu Alexandr Stein la Moscova, dramaturgul îmi mărturisise, într-o pauză a Conferinței unionale a oamenilor de teatru din Uniunea Sovietică, că nu cunoaștea o patimă mai mare și nu trăiește altă curiozitate decît aceea de a descoperi conflicte dramatice mărunte, zilnice și obișnuite. Stein puneu gîhlimile cuvîntului mărunț, hîdăram împunînd de acord că frîmțările cotidiane implică o măreție, așa cum principii exploziv și ascuns în carțișul de dinamită. Această contopire la temperatură înaltă a dramaturgului cu frîmțările și bucuriile oamenilor oarecari, face secretul succeselor sale, jucate în sute de teatre din Uniunea Sovietică și de dincolo de hotarele patriei sale. Alexandr Stein oferă spre judecarea oamenilor aparente cazuri, propunînd în fond judecări obștești, procese morale care angajează o epocă, „Cheștiunea personală” este un model de dezbateră deschisă, proces public în care autorul nu intervine niciodată cu un verdict al său propriu, deși scriitorul în altitudine cu fiecă replică și se mărturisește civic prin fiecare personaj. În zilele în care mai altam la Moscova, cei mai buni oameni de teatru din țara celei mai înaintate arte teatrale din lume dez-

direct și convingător. Într-un moment cînd dramaturgia apăsăună, mai ales — și nu numai cea occidentală — cunoaște criza refugului în absurd, în morbid, în extravagant, în tenebros și în abscons, stilul lui Alexandr Stein e limpede, stenic și elementar în accepția vitală și fericită a acestei expresii.

Alexandr Stein este un dramaturg sovietic, un dramaturg pentru care metoda realismului socialist reprezintă un mod de expresie modern, îndrăznel, cuceritor și proaspăt. un scriitor al acestei epoci, pe care-l salut cu dragoste și cu respect.

Aurel Baranga

Ilustrație la romanul lui M. Șolohov „Pe Donul liniștit”

BRADACINIILE

CAP. 43

Căderea Tăunosului

Părintele Coriolan Bold o ajută pe Velica să-și revizuiască plicioarele de trup și să se îmbrace. Apoi îi spune:

— Du-te cu Dumnezue, femeie, și caut-o pe Rafira. Umbli cu băgare de seamă, să nu cazi.

— Nu-mi purta grijă, părinte Cori. Am început a mă obișnui.

Plecă. Și hălăbâindu-se pe plicioarele ei artificiale care scrișeau și scrișeau dar de care totuși ea era grozav de mândră, își sprâzîndu-se în două bastoane de corn, Velica străbătu orășul peste care atârnau norii vineți și grii, de miez de iarnă. Mergea și când osteneau se oprea și se rezema de un gard ori de un zid. Dacă n-ar fi fost bine îmbrăcată prin bunăvoința părintelui Cori, vizitării infirmității, mulți i-ar fi aruncat pomană un gologan. După ce se odihnea puțin, pornea voiniceste mai departe. Abia după multe popasuri și după îndelungă osteneală ajunse la locanța domnului Maicu. Se apropiase ora prinzului. Chelnerul Fred, ajutat de picol, așeza fluierind fețele de masă și tacinurile. Velica dădu bună ziua și rosti plină de curvintă:

— Să mă ierți, domnule, că te conturb. Dar o fac pentru că vreau să vorbesc cu Rafira din Condor, o prietenă a mea care lucrează aici.

— Așteaptă. O să vină numai de-cit, îi răspunde chelnerul.

Cioanta se mișcă, voind să se lase mai cu temei în bastoane. Plicioarele scrișeau și scrișeau din nou. Picolul, năsting, rise de-a binelea iar chelnerul Fred glăsuie:

— Scrie! Scrie! Ieși! Se vede că nu le-ai uitat închietații. Velica nu luă în seamă nici risul picolului năsting, nici gluma chelnerului și răspunde cu nădejde:

— Ba te-am uns, domnule, însă nu l-am uns cum trebuie. Pină le-oi lua seama.

— Sînt bune? — Bune, rele, plec la drum cu ele... Pe usa din fund, de lângă teighele, se arătă Rafira din Condor cu brațele încrăcate de farfurii. O văzu pe Velica și prizupe că o caută să-i aducă veste. Puse farfuriile pe o masă și se duse la ea.

— Dumneata, Velico, poate că te-a trimis părintele Cori, cu vorba.

— Da, răspunde Velica, întocmai așa. Inșă ca să vorbim în voie se cuvine să ne tragem mai la o parte.

Chelnerul Fred auzi și că să nu se stingherească luă picolul și se duse cu el la bucătărie. Velica zise:

— Părintele Cori te sfătuie să cauți să-l vezi. Pe Licu l-au trimis la București pentru proces. E grabă mare.

— Multam. Am să-l caut pe părintele Cori chiar azi, Velico.

— Nu! Că asta e bine. Dar să nu l-ai cauzi acasă la preotăsa Tilda.

— Doamne! Dar unde să-l caut eu, în altă parte, pe părintele Cori? Că doar n-o sta toată ziua la sfînta biserică?

Velica rise, mulțumită parcă dinaintea de mirarea pe care o va vedea scrisă pe obrazul Rafirei.

— La mine, pe ulița Capriței. Mi-a închiștat sfîntia-sa o oadaie, familia Loghii. În afară de ceasurile de slujbă părintele Cori își petrece toată vremea la mine.

Rafirei însă nu i se păruse nimic neobișnuit și fata ei rămase mai departe îngrijorată.

— Cum nu cunosc încă bine orașul înși va fi greu să găsești ulița de care îmi vorbești dumneata, Velico. Mai bine am merge acum împreună.

Chelnerul Fred și picolul se întoarseră în locanță. Veni, după ei, și păsoarul, domnul Maicu. Rafira îi ceru voie să plece cu Velica și patronul îi îngădui.

— Ieșiră în stradă și o porniră la drum. Rafira din Condor ar fi vrut să zboare, însă trebuia să țină pas cu Velica iar plicioarele artificiale ale cioanelor scrișeau și scrișeau jatic.

Se deplasă de locanță cu o sută și ceva de pasi cînd le ajunse din urmă. Jol, fata priestră a lui Iol Kern, cu birja. Opiră în dreptul lor. Le spuse:

— Vă duce unde vreți. Urcați-vă. Îmi dați cit vă lasă inima. De azi dimineață și pină acum, deși am bătut toate străzile, n-am cîștigat un cinci.

Velica se supără:

— Nu, nu, fată. Părintele Cori s-ar face foc dacă ar afla că am dat un gologan pentru birja.

Rafira se gândi o clipă și zise:

— Sui-te în birja. Velico. O să-i plătească eu lelei.

— Dacă o să mă ajuti, o să mă urc. Singură n-aș izbuti. Plicioarele sînt tepe și îmi atîrnă greu de umeri.

Rafira o ajută în timp ce birjarii îi făcu bastoanele de corn. Avocatul Părintele Cori vorbi multă vreme cu Rafira. Avea obrazul senin și multumit și glasul cald, de om fericiț. De la sfîntia-sa, Rafira din Condor alia că Licu Oros a fost trimis pe neașteptate la București împreună cu ceilalți oameni arestați de Grunz.

— Eu zic să mă duc, părinte Cori, să vorbesc cu domnul avocat doctor Claudiu Pap, care s-a angajat să-mi ajere pe Licu în proces.

— Avocatul doctor, Rafira, se află și el la București.

— Inima aspiră a Rafirei se luminează: — S-o fi dus pentru procesul fiului meu, părinte Cori?

— Nu, Rafira. Cînd domnul cumnat-meu a plecat la București, Licu se află încă aici. Domnul avocat doctor a fost chemat în Capitală de părintele ministru Ferică să anere un bancher care a lăptuit omor de om.

— Anunci e musai să mă duc și eu la București, zise Rafira. Numai că pentru fug o să am nevoie de

bani și nu știu nici cum și nici unde să-i găsesc.

— Pentru fug, pentru dormit, pentru mîncat...

— Numai pentru fug îmi trebuie, părinte Cori. Pentru dormit și pentru mîncat, voi lucra. Am învățat de cînd mă aflu aici, să lucră la locanțe.

Părintele Cori îi propuse să vîndă lucrurile care-i mai rămăseseră la Condor, în casa pe care i-o cumpărasă frate-său, prefectul Marius Bold.

— Ai vrea să le cumperi chiar sfîntia-ta?

— Ca să te ajut. Ca să-ți fac un bine, Rafira. Rafira îi le înșiră, părintele Cori le scrisse pe hîrtie iar Rafira semnă hîrtia și primi în schimb, de la sfîntia-sa, primul un bilet de tren de clasa a treia, de la Satu-Mare la București, plus zece lei.

Să ai în primele zile pentru piine, că dacă omul mincă o fărîmă de piine pe zi și bea o cană de apă, trăiește, Rafira.

— Da, părinte Cori, trăiește.

De lucrurile pe care mi le-ai vîndut, nici să-ți pară rău, nici să le duci grijă, Rafira. Au încapat pe mine, bune și banice. Le-am cumpărat pentru Velica, să nu mai fim cu oadaie mobilată, să-i închiriez oadaie goală și s-o mut acolo cu ce vom găsi și vom putea aduce de la Condor...

atronul îi dădu pentru munca ei, două plîni mari, să aibă ce mînce pe drum și chiar la București. Grataragiul fură o bucată mare de carne de vacă, o fripsă, o înlăsură într-un jurnal și o dăru. Cu această hrană în deșagă, Rafira din Condor se duse la gară, își cumpără bilet, și se sui în fug. Găsi loc pe un colț de bancă, lângă fereaștră. Tugul, după ce locomotiva fuieră de două sau de trei ori, plecă. Rafira se uită pe geam. Văzu lumina la cîteva case, văzu cîteva felinare aprinse apoi nu mai văzu nimic. Intenționar venise de undeva de departe și coglesise cerul acoperit de nori și pîmîntul.

În vagon era lume multă. La început oamenii se îmbrășară la ușă, se călcăseră unii pe alții pe plicioare, strigaseră, însă îndată ce pătrunseră în vagoane și găsiră locuri pentru ei și pentru bagaje, se potoliseră. După plecarea trenului se apucaseră să vorbească vrute și nevrute pentru a le trece mai repede vremea.

— Mă duce la Cluj. Am un leșor care își face armata acolo.

— Eu tocmai la București, la o soră care a intrat în leață la stat.

După cum reieșea din vorbele lor, cei mai mulți dintre oamenii aceia, pe care trenul îi tira prin noapte, aveau treburi la București. Rafira, care acum se urcase pentru inția gară în tren, ascultîndu-le vorbele nici nu se bucură, nici nu se întristă. Cu urutul năprasnic al roților, cu legănatul — care, de fapt, era mai mult zdruncîntură decît legănat — al vagonului, se obișnuiră în mai puțin de un sfert de oră. Și obișnuindu-se i se păru că întreaga ei viață de pină acum nu făcuse altceva decît să călătorească mereu cu trenul. Oamenii aceia mergeau, ca și ea, la București. Fiecare își avea pricina sau necazul lui care-l pusesse pe drumuri. Puteau vorbi cîți voia. Ea, Rafira, nu era vorbăreț. Viața pe care o duse în munții, la Condor, o învățase, între multe altele, să nu simtă nevoia de a vorbi ori cînd și ori. Cît trăise bărbatul ei, Balc, vorbise cu Balc. După ce venise pe lume Licu și crescuse mărisor, vorbise cu Licu. Balc plecase la război și nu se mai întorcese. Licu plecase și el la lucru, la armată și pe urmă iar la lucru și nici Licu nu se mai întorcese în munții mîndri de la Condor. Acum afară era noapte. Și ea, Rafira, se afla în fug, iar tugul alerga prin noapte, huijînd năprasnic, către un oraș care era de departe și care se numea București. În acel oraș se afla fiul ei Licu, zăvorât într-o închisoare din ordinul mai-marilor țării pentru că se făcuse concubin. Trebuia înțit să găsească închișoarea și după ce va găsi închișoarea să afle om care să-i ducă, acolo, înăuntru, veste lui Licu, că ea, Rafira, a venit în marel oraș, și că se ocupă de procesul lui. Omul acela va trebui să-i aducă și el sfîrte afară de la Licu, dacă mai e viu și cum stă cu sănătatea... Dacă mai e viu? Cum să nu mă fie viu fiul ei? Poate că l-au bătut țărăși. Poate că l-au mai chinat țărăși. Poate că îl în tot în lanțuri, ori numai închis departe de lumina soarelui. O să afle ea. De viu însă trebuie să fie viu. Altfel i-ar fi spus-o inima. Desori inima ei îi spunea ceea ce nu-i grăia nici o gură de om.

Trudii și stieia cum era, nu mai auzi huruitul roților și nici vorbele care se răreau și se stingeau, ale oamenilor din jurul ei. Își lăsa capul pe umeri și adormi cît ai zice peste.

— Dormi adînc, întreaga noapte. Se trezi abia dimineața, cînd tugul se opri într-o gară cu multe linii și cu multă forță. Îi atrase atenția mai alea două trenuri lungi, militare. O parte din soldații stăteau infolotiți în mantale, în vagoane de marfă. Aveau țuț fetele vinele. Gerul iernii și umezeala nopții care se scursesse mucusca adînc din ei. Alții se aflau ghemuți în vagoane-platfome lângă tunuri sau lângă cheoane. Tunurile erau acoperite cu prelate verzi însă fevile lungi țesau de sub prelate și amenințau cerul cu gurile lor mari și buzate.

Rafira, deși trăise departe de vîltoarea orașelor, în munții Maramureșului, la Condor, și apoi în locanța plină de zgomot și de bejivani a domnului Maicu, știa și ea ceea ce

stiau toți oamenii, că bîntuie din nou, în lume, războiul. Vederea soldaților zgribuliți de frig, a cheoanelor și a tunurilor o umplu de tristețe. Își aduse aminte de fînețerea ei îndepărtată din care nu-i mai rămăsesse decît amintire. Bîntuise și atunci pe lume războiul. Orașele, satele din șes și acelea dintre dealuri și dintre munți se goliseră de bărbăți. Din cei plecați pe cîmpurile de luptă pușini se întorseseră. Judecă îndelung cu mîntea și războiul era un blestem care se năpustea din cînd în cînd asupra oamenilor. Dar oamenii pentru ce se supunau blestemului? Pentru ce nu se ridicau ei, nu unul împotriva altora, — ci toți laolaltă împotriva războiului? Războiul care bîntuise lumea, atunci cînd ea fusese lină, îi luase și îi mîncase pe Balc. Războiul acesta, care se apropia cu tălpile lui mari, grele și pline de singe de hotar și romînesc, avea oare să îl fure și să îl ucidă pe Licu? Soldații trecură zgribuliți pe platformele vagoanelor lângă cheoane și lângă tunuri. Licu se afla la închișoare. Poate că acolo, la închișoare, aveau să-l ucidă.

O chinu țărăși și țărăși gîndurile morții fiului ei. Faptul că știa că acum pe toate mîncuile din lume le chinuia gîndul morții fiilor lor plecați la război, nu-i aduse nici o alinare.

Locomotiva pîzî, vagoanele se ciocniră violent unele de altele, citeva cuțere și deșăgi rău așezate se rostogoliră cu zgomot de la locurile lor și căzură în capetele călătorilor. Trenul porni. Stația rămase în urmă, cu forța ei și cu trenurile militare.

Rafira își alungă gîndurile și își plimbă multă vreme privirea peste câmpurile acoperite de zăpadă, peste păduri și peste stăi pierdute în zare. Din

redăreau avusesse dreptate. Ministrul de Finanțe Crum Canciu îl supărase nespus de mult pe rege. Vechiul buget se încheia cu cîteva zeci de milioane de lei deficit. Posibilitatea, pe care întele cele două războaie mondiale o avuseseră aproape toate guvernele care trecuseră pe la cirma țării, de a face mari împrumuturi de la bancherii din țările apusene, nu mai exista. Altfel Franța și Anglia se aflau de mai mult de un an în război cu Germania hitleristă. Nu numai că nu mai erau în măsură să împrumute altora bani, dar aveau ele însele nevoie de mari împrumuturi. Dacă frontul din apus, care rămăsesse increment chiar de la începutul războiului, nu începuse încă să mînce oamenii, el minca destui bani. De concesiionat, guvernul Frontului nu mai avea ce să concesiioneze și nici cui. Tot ceea ce putuse fi concesiionat — extracția petrolului, exploatarea teleoanelor, monopolul tutunului și al chibriturilor — fusese concesiionat cu mult înainte. Neputînd să prevadă cu certitudine cînd și în favoarea cui se va sfîrși războiul, bancherii din țări neutre ca Elveția și Suedia nu mai investeau nici o para în concesiuni și se ocupau intens cu alacerile de război care însemnau pentru ei o adevărată nouă mîncă cerească. Pentru ei, ploua cu aur.

Între altele, în după-amiază acele zile, regele inspectase Comandamentul general al jandarmeriei de pe șoseaua Bonaparte. Ca totdeauna cînd inspecta jandarmeria, regele îmbrăcase uniformă — în care realmente îi stătea bine — de general de jandarmi. În locul generalului Dumitrescu, care se prăbușise odată cu fiul său Puiu, pe care camarila îl alungase din sinul ei, regele numise la Comandamentul jandarmeriei pe generalul Burete, om mult mai docil. Jandarmeriilor, pe care îi trecuse într-o scîndă revistă, regele le spuse:

— Be bocor de chite ori ve ved. Voi simții mandria me. Pe voi le sprîjne tronul meu... Sa trăiți... Generalului Burete regele îi declara

ierii cu buzduganul. Maiestatea-sa își dă seama că în timpurile noastre moderne, mustarea cu buzduganul nu ar mai fi posibilă. Își ironizează și uneori chiar își injură miniștrii. Ba îi și amenință cu vina de bou. Inșă cazurile de lovire a miniștrilor, de către maiestatea-sa la chef sau la minie, ce este drept, este drept, pină acum încă nu s-au înregistrat. În ceea ce îl privește pe domnul Dragan, cu domnia-sa este o altă chestiune. Domnul Dragan nu este ministru al maiestății-sale ci un simplu bancher, ba încă un bancher arestat pentru crimă pasională și pentru încă multe alte călcări grave de lege. Dacă maiestatea-sa nu-și va putea slăpîni mînia îi va mustra pe bancher cu vina de bou.

Răcnetește creștea și se înteeau. Maresalul palatului se apropie de ușă și își cură urechea. Se apropie de ușă și își cură urechea și ministrul de Justiție. Ascultară ce ascultară ca niște lăcși. Pe urmă își dezlipiră urechile de ușă și se depărtară de ea. Urdăreanu zise:

— Vorbește numai maiestatea-sa. Ticalosul de bancher tăce!

Panați Dardarian clătînd din cap admirativ și spuse suplit de parcă s-ar fi temut să nu-l auză, de dincolo de usa capionată, regele care răcnea:

— Se fine tare bancherul... — Da, se pare că se fine destul de tare. Va îi vai de capul lui.

— În cazul acesta, domnule maresal, cu toate că îmi pare rău de el — e totuși un om de lume — mă voi vedea nevoit să-l trimit din nou, să doarmă și să se aprovizioneze cu păduchi, la beci.

Regele deschise usa și strigă:

— Urdăreanu! Dardarian! Politiții!

După ce intrară țărăși în biroul regelui, se uitară la Dragan. Bancherul sta în plicioare, militărește, cu călciele lipite și cu miștile lungite și înfepente pe lângă trup. Vina de bou din mîna regelui lăsase pe obrazul lui două dungii negre.

— E un magar Dragan, domnilor. E un magar. N-oș iobeste țara și n-oș iobeste soveranul. Sa mi-l iei,

Derderian și sa mi-l bagli la poduchi... Ministrul Justiției înclină capul în semn că a înțeles. Regele strigă:

— Acum sa mi-l iei, Derderian, chiar acum! Și sa mi-l doci la zăp. Ministrul Justiției îi tuă pe bancher de braț. Regele rămase să se sfătuiască cu Urdăreanu. Înainte de a se urca în masină, ministrul Justiției îi întrebă pe Dragan:

— Ce mi-ai făcut, domnule? M-ai nenorocit, domnule, m-ai nenorocit. Bancherul țuca. Iritat, Derderian insistă:

— Ți-a cerut mult?

— Aproape tot, spuse Dragan. Și înainte de a-mi cere, a strigat la mine și m-a lovit.

Derderian ridică din umeri:

— N-am nici o putere.

Se urcără în Lincoln. Comisarul trecu lângă șofer. Ministrul Justiției îi spuse șoferului:

— La prefectura poliției:

— Apoi îi spuse comisarului:

— Îi duci să doarmă la be li, la păduchi. Nici o concesi. Pină la noi ordine, binețies.

Derderian ridică din umeri:

— N-am nici o putere.

Se urcără în Lincoln. Comisarul trecu lângă șofer. Ministrul Justiției îi spuse șoferului:

— La prefectura poliției:

— Apoi îi spuse comisarului:

— Îi duci să doarmă la be li, la păduchi. Nici o concesi. Pină la noi ordine, binețies.

Derderian ridică din umeri:

— N-am nici o putere.

Se urcără în Lincoln. Comisarul trecu lângă șofer. Ministrul Justiției îi spuse șoferului:

— La prefectura poliției:

— Apoi îi spuse comisarului:

— Îi duci să doarmă la be li, la păduchi. Nici o concesi. Pină la noi ordine, binețies.

Derderian ridică din umeri:

— N-am nici o putere.

ierii cu buzduganul. Maiestatea-sa își dă seama că în timpurile noastre moderne, mustarea cu buzduganul nu ar mai fi posibilă. Își ironizează și uneori chiar își injură miniștrii. Ba îi și amenință cu vina de bou. Inșă cazurile de lovire a miniștrilor, de către maiestatea-sa la chef sau la minie, ce este drept, este drept, pină acum încă nu s-au înregistrat. În ceea ce îl privește pe domnul Dragan, cu domnia-sa este o altă chestiune. Domnul Dragan nu este ministru al maiestății-sale ci un simplu bancher, ba încă un bancher arestat pentru crimă pasională și pentru încă multe alte călcări grave de lege. Dacă maiestatea-sa nu-și va putea slăpîni mînia îi va mustra pe bancher cu vina de bou.

Răcnetește creștea și se înteeau. Maresalul palatului se apropie de ușă și își cură urechea. Se apropie de ușă și își cură urechea și ministrul de Justiție. Ascultară ce ascultară ca niște lăcși. Pe urmă își dezlipiră urechile de ușă și se depărtară de ea. Urdăreanu zise:

— Vorbește numai maiestatea-sa. Ticalosul de bancher tăce!

Panați Dardarian clătînd din cap admirativ și spuse suplit de parcă s-ar fi temut să nu-l auză, de dincolo de usa capionată, regele care răcnea:

— Se fine tare bancherul... — Da, se pare că se fine destul de tare. Va îi vai de capul lui.

— În cazul acesta, domnule maresal, cu toate că îmi pare rău de el — e totuși un om de lume — mă voi vedea nevoit să-l trimit din nou, să doarmă și să se aprovizioneze cu păduchi, la beci.

Regele deschise usa și strigă:

— Urdăreanu! Dardarian! Politiții!

După ce intrară țărăși în biroul regelui, se uitară la Dragan. Bancherul sta în plicioare, militărește, cu călciele lipite și cu miștile lungite și înfepente pe lângă trup. Vina de bou din mîna regelui lăsase pe obrazul lui două dungii negre.

— E un magar Dragan, domnilor. E un magar. N-oș iobeste țara și n-oș iobeste soveranul. Sa mi-l iei,

Derderian și sa mi-l bagli la poduchi... Ministrul Justiției înclină capul în semn că a înțeles. Regele strigă:

— Acum sa mi-l iei, Derderian, chiar acum! Și sa mi-l doci la zăp. Ministrul Justiției îi tuă pe bancher de braț. Regele rămase să se sfătuiască cu Urdăreanu. Înainte de a se urca în masină, ministrul Justiției îi întrebă pe Dragan:

— Ce mi-ai făcut, domnule? M-ai nenorocit, domnule, m-ai nenorocit. Bancherul țuca. Iritat, Derderian insistă:

— Ți-a cerut mult?

— Aproape tot, spuse Dragan. Și înainte de a-mi cere, a strigat la mine și m-a lovit.

Derderian ridică din umeri:

— N-am nici o putere.

Se urcără în Lincoln. Comisarul trecu lângă șofer. Ministrul Justiției îi spuse șoferului:

— La prefectura poliției:

— Apoi îi spuse comisarului:

— Îi duci să doarmă la be li, la păduchi. Nici o concesi. Pină la noi ordine, binețies.

Derderian ridică din umeri:

— N-am nici o putere.

Se urcără în Lincoln. Comisarul trecu lângă șofer. Ministrul Justiției îi spuse șoferului:

— La prefectura poliției:

— Apoi îi spuse comisarului:

— Îi duci să doarmă la be li, la păduchi. Nici o concesi. Pină la noi ordine, binețies.

Derderian ridică din umeri:

— N-am nici o putere.

Se urcără în Lincoln. Comisarul trecu lângă șofer. Ministrul Justiției îi spuse șoferului:

— La prefectura poliției:

— Apoi îi spuse comisarului:

— Îi duci să doarmă la be li, la păduchi. Nici o concesi. Pină la noi ordine, binețies.

Derderian ridică din umeri:

— N-am nici o putere.

Se urcără în Lincoln. Comisarul trecu lângă șofer. Ministrul Justiției îi spuse șoferului:

— La prefectura poliției:

— Apoi îi spuse comisarului:

— Îi duci să doarmă la be li, la păduchi. Nici o concesi. Pină la noi ordine, binețies.

Derderian ridică din umeri:

— N-am nici o putere.

Se urcără în Lincoln. Comisarul trecu lângă șofer. Ministrul Justiției îi spuse șoferului:

— La prefectura poliției:

— Apoi îi spuse comisarului:

— Îi duci să doarmă la be li, la păduchi. Nici o concesi. Pină la noi ordine, binețies.

Portarul era un bărbat înalt, deșert și negricios de pe lîngă Dunăre, colțos din fire și rău. Era în cealță cu femeile care lucrau în hotel și la restauranți și care, mai toate, veniseră din Ardeal. Din această pricină nu le avea de loc la inimă pe ardelențe. Se răzbură pe Rafira:

— Așa ceva nu poți găsi dumneata la noi. Caută în altă parte.

Rafira îi simți răutatea și dumșmănia în glas și nu mai insistă. Plecă mai departe și o lînt drept înainte. Se încă vînt rece. Vîntul o ajunse din urmă la Dimbovița. Rafira înțoarse spatele vîntului și o apucă, pe chei, la stinga. La hale intră într-o foaie de oameni care descărau din niște camioane hălci de carne și coșurici de pește. Mirosul cîrniilor plîna încă de singe și al peștelui, îi izbi nările. Își aduse aminte că nu gustase pește și nici măcar o fărîmă de piine. Se trezi foamea în ea. Leși din forția în care intrase pe neașteptate și vru să meargă mai departe pe chei. Dimbovița neagră scipea ici și colo unde lumina unui bec se răsfîngea în apă. Vîntul se întee și o înfășură înghețînd-o. Înainte, încotro voia să se ducă, cheiul era acropo pustiu. Nu

Institutul sovietic de literatură universală „A. M. Gorki” a împlinit 25 de ani

A trecut 25 de ani din ziua în care a fost înființat Institutul sovietic de literatură universală „A. M. Gorki”...

„Acesta este un secol și jumătate de muncă... Institutul de literatură universală „A. M. Gorki”...

Jărbătorirea lui C. Negruzzi la Iași

S-a împlinit în acest an un secol și jumătate de muncă... Jărbătorirea lui C. Negruzzi...

Viața Uniunii Scriitorilor

Sectia de Traducții organizată în noiembrie a anului 19... Viața Uniunii Scriitorilor...

N. M. NIKOLOV

„Partizani roșii în 1919”

ERETICITATEA ÎNTILNIRE CU EROII

Er etic itate a în tr-o zi din vara anului trecut... Întilnirea cu eroii...

Kosmodemianskaia. Sculptura în marmură... Întilnirea cu eroii...

poet. Lumea trece — și după cum spune Galea... Întilnirea cu eroii...

ISTORIA BIRUIE

desi nu par lipsiti de un anumit fel de ogestitate... Istoria biruie...

firmare a valorilor pozitive... Istoria biruie...

Volodia e un om cinstit, un student... Istoria biruie...

chis de Uniunea Sovietică, iar literatura noastră... Istoria biruie...

Literatura Revoluției

Deslinul lui Andrei Starțov din romanul de tinerețe... Literatura revoluției...

Deslinul lui Andrei Starțov din romanul de tinerețe... Literatura revoluției...

Deslinul lui Andrei Starțov din romanul de tinerețe... Literatura revoluției...

Deslinul lui Andrei Starțov din romanul de tinerețe... Literatura revoluției...

Teatrul Revoluției

Teatrul Revoluției a însemnat revoluția teatrului... Teatrul revoluției...

Tragediile optimiste pier în valuri cu marea tragedie antică... Teatrul revoluției...

Speranța păcii

au fost lansate de țara Marii Revoluții Socialiste din Octombrie... Speranța păcii...

greu hienelor morții să dezlănțuie un cataclism mondial... Speranța păcii...

Contemporan cu Revoluția

granițele țării sovietelor. Acum însă iată că avem bucuria să sărbătorim cu toții... Contemporan cu revoluția...

Îndreptat recunoașcător spre partidul care a condus proletariatul rus la victoria deplină... Contemporan cu revoluția...

41 de ani

Marea Revoluția a dezlănțuit exploatarea omului de către om... 41 de ani...

În noua lui formă și concepție, în toate manifestările ideologice, în artă și literatură... 41 de ani...

„Ajutorul sovietic”

Vera Călin

ȘTEFAN BARABAS

„Ajutorul sovietic”

„Ajutorul sovietic”

Demostene Botez

S LAVA MARIII REVOLUTII

De patruzeci și una...

Toamna, vântul e galben și arborele gol. Dar primăvara poate răzbi din noi în lume. Chiar dacă vântu-și plimbă prin aer, rostogolind cărțile mari hrănite, imensele-voitume.

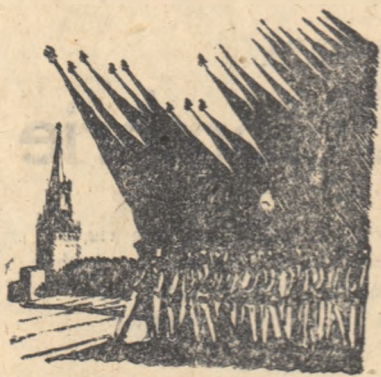
De patruzeci și una de toamnă, adunând Tot patruzeci și una de primăveri în inimă. Spre viață se ridică atâtea țări, pe rând. Făcând pași mari din pașii odinioară minimi.

Atunci, un nume: Lenin, și mii de mii de inși. Purceși în căutarea sublimelor soluții. S-au dus spre libertate, găsind-o, năvălind. Și dăruind-o lumii în marș de revoluții.

Balanța lumii astăzi se-tilină înspre noi. Și-oricit venin ar curge din talerul osure, Balanța ne aduce pe drumurile noi. Spre zările urzite din gândurile pure.

În patruzeci și una de toamnă, a crescut Căpitan rânii și lupte, speranța omenirii. Că numai noi simțim al vieții scut. Că numai printre noi cresc trandafirii.

Victor Kernbach

În parcul din Gorki

În parcul din Gorki e tăcere. Soarele și luna își trec tăcerea din mână în mână. Aiele cu nisipuri aurifere ascund freacăntul ierbilor zvâcnind în țărână. Norii își lunecă în muștele vețele, e-o tăcere-nordată, ca într-un gând. Bâncile pe care se-asează doar stelele au încremenit, așteptând. Numai mestecenii, în alba lor mantă, se mai apleacă lângă ferești, poate vor prinde cu-auzul de plantă știtele voci omeniești.

Și ceas după ceas de pază-i tăcere... Aici e tăcere — că-n restul pământului să urce mai împede-un glas, ca o punte trecând peste timp.

Aici e tăcere — ca mai împede s-auzim cuvintele lui nemuritoare, incandescente zburind, ca planetele, sub ochii noștri rupindu-se din marea soare.

În tăcere și eu am trecut această punte, cu secolul față în față.

În parcul din Gorki e tăcere, ca într-o frunză aplecată imens asupra-ntrăbării de viață.

Mihu Dragomir

O altă revoluție sosise

Burghezi cu pălărie englezăscă, napuci francezi și haine-americeane, sampanie cît timp or să ciocnescă? Spuneți, cît timp vor mai fuma havane?

Văd suflecindu-și minile Rusia, venind cu respirația-ntrătăiată, pe mii de drumuri străbătînd cîmpia, și coborînd din mii de munți deodată.

S-a înroșit, ca la un semn, pământul. Drapele-ș? Singe-ș? Singe și drapele! Miroase-a pulbere de pușcă vîntul iar viscolul-i de fier: zvicnesc șrapnele.

Așa-ncepură multe revoluții și, între ele, semănarea toate: prin munți și pe cîmpie evoluții de singe, și de imnuri, și de gloate.

Alta doar că se schimbă puterea, trecea cravașa dînt-o mină-ntr-alta, sobind, otrava o schimbai cu fierca cînd singele se întindea ca bălta.

Dar altă revoluție sosit-a îmbujorînd obrăjii omenirii, — Ea a zdrobit, plésnind ca dinamita, bancheții, groții, țării și emirii.

Dansau morții jobenele burghezilor în gura fină se stîngea havana, iar libertatea, sus, pe mezezeze, își vindeca pentru vece țana.

Otrava nu se mai schimbă în fier, cravașa nu trecea în altă mină, ci se scria porunca altei ere — în legi, în viers și-n inimă să rămîna.

Omul se curăță, și loc, pe sine, era, pe stăguri, mina mai cînstită, simteam cum între mine și-nire tine puterea noastră crește mai unită.

Ca într-un mare magnetism al vremii ne comasam în sute de victorii, știind că pentru veacuri și milenii au triumfat, în luptă, muncitorii.

O altă revoluție sosise deasupra celorlalte, ca furtuna. Ne-a mai rămas, tovarășe de vise, un singur vis: să împlinim Comuna.

Al. Andrițoiu

Leningrad

Pe Nevski-Prospekt, mult popor se-adună, val multicolor. Pe unda marilor mulțimi trec chipuri, mii de anonimi. Ca niște licurici: se-aprind priviri abastre-verzi, scîlpînd. Și murmurul altor guri e ca un vîiet de păduri. Întreaga stradă treapdă de pași. Asfaltul freacăntă. Pe poduri futură din coamă, mari, aprigi, caii de aramă. De pe canale, din grădini, se-nalță cînturi și lumini. Ca apa-n zidurile toate bat milioanele de coaste. Doar pleacă unul, și-altul vine, autobuzele-arhipline. Mari case albe și uzini așteaptă harnicele mîini. Răsună-n cer și pe pămînt, adîncul, spornicul lor cînt. Și pare răsălarea lor, pe Neva, fumul toamnelor. Vin, vin, ca niște ape mari, și spații cresc, fără hotar. Ce vast decor!... Ce vast decor!... Popor... popor... popor... popor...

Szemler Ferenc

În romînește de H. Grănescu

Stindardul prieteniei

De ce-aș vrea să-mi arătare? Și-Octombrie-căpitanul lui, arut. Că-într-o-zi pe-tururile-voastre? Tălăle galbene și stăpînii-șelut

A toamnei-mână, suplă și măiastră; Dar din culorile care roșesc, A roșului-i predominanța glastră, Iar celelalte doară lui slujesc;

Ii sint nuanțele complementare. Așa precum de drept, se cuvînt: Ei steag e luptei revoluționare Și-al prieteniei semă, sublim;

Ca să se nască și ca să se-nchege Prietescul nostru cu Ivan, — Singele-a curs, și-a luptei dirză lege Ne-alătură în veac, inimă și-n an.

De-aceia cînd Octombrie prefliră Paleta infim multicoloră, Noroade-ntręi i-nalță, pe-a lor liră Al prieteniei imn de aurora.

Camil Baltazar

Tu, maică Revoluție

Tu, maică Revoluție, la noi În munții Hoșiei, pe aspra piatră, Viții așezat-ai nou altor. Și noi lumini pe strămoșeasca vatră.

Din spuze, din făcîni ai destăptat Al luptei foc cu sclerierii de stie. Să mistue trecutu-nnegurat. Cump mistuia de mult groțesti castele.

În-munții la noi, pămîntul e avar, De-a simbi o pline, neagră-și puțină. De-aceia mîni alungat de amar Pe drumuri colinda fără hodină.

Apărut tot și truda așod mei. Ne-au-fost în lungul vremilor prădate. Gorunii, brazii, aurul, din stie, Osindă — blestemata bogăție.

Cînd și strîngeam scîlpirile din prună Vechi aurige pe văi și-n izal morii. Cei domni vîrîndu-și călții în afund. Mușcau din miezul dulce al comorii.

Ce-a fost mai ieri că un zăpor s-a dus Pe Arșee-n vale și pe Crisuri. Iar domniilor ce porunceau de sus Ie-ato răsturnat rădvanu-d povîrîșuri.

Pămîntul parcă și e-a-mbîlnzit Și s-a-făcut mai darnic în bucate. De cînd, din zeci de holde, intîlnit, Iși simte gîlile-mprună toate.

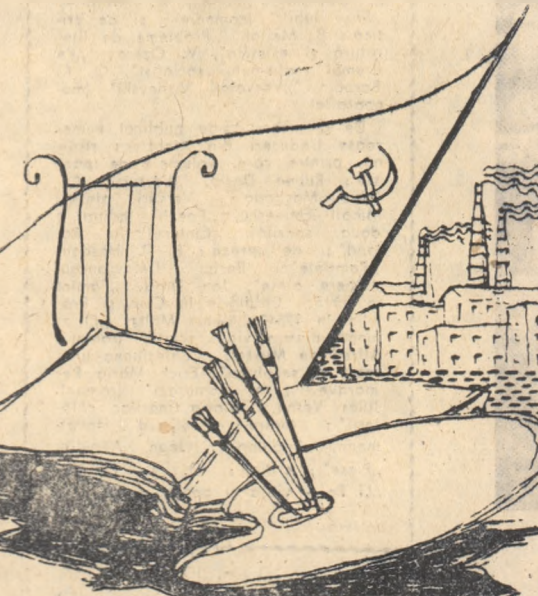
Tu, maică Revoluție, mi-esti steag. Și viitorul, podnic pe un pom nîr. Pămîntul nostru-i aspru, dar mi-e drag. Și au l-or, mai avîr-n robie domni.

Vlădu Birna

Ilustrații de IULIAN OLARIU

Patrie a celor liberi

Uniune Sovietică, Patrie a celor liberi, liberatoare, Maică a Revoluției: Oare numai acele popoare Care-au ajuns la maturitate

Dimcs Rendis

Venise Octombrie

În ochii lui se rotea stea întinsă, marginea ei de cenușă. Ca și ceilalți din tranșee, își atrna uneori nostalgia de sîrma ghimpată; alteori cite un suris; alteori cite o fișie de zare... Cînd era obosit își ștergea cu minile murdare de pămînt somnul de pe frunte. Dar știa că totul se va sfîrși curînd: știa că timpul crește ca un val, se rostogolește nestăvilit; vîietul adînc al timpului se auzea, dincolo de șuierul gloanțelor, dincolo de explozii...

Venise Octombrie cu nesfîrșite nopți albe. Cuvintele omenilor se sfîrșeau într-un început de lumină; gîndurile erau flăcări mari de adevăr, hotărîrile fișii lungi de metal roșu. În ultimele nopți clandestine, apăsătoare se prăbuseau clipe arzînd ca bucăți mari de mîșare putrezită în palatele vechi. Cu semnele roșii ale viitorului venise Octombrie...

Și atunci și-a dat seama că prin el, soldatul simplu cu stea nostalgică-n ochi, timpul trece mai împede. Căca peste trecutul ciuruit de gloante, peste vechile lui dureri, pierdut în suvoitul de oameni cu umbre sfîșiate pe față, cu armele dreptății în mîni. Ardeau și ultimele bucăți de noapte iar în vîntul puternic al dimineții roșul filiaa peste acoperșuri, filiaa peste lume...

Matei Călnescu

Sărbătoare

Soarele se prelinge în rodii, lumina ochilor tăi înfloreste străzile, pașii îți udă cu aur asfaltul. În fiecare chip înțînșii propria ta bucurie, elanul. Sărbătoare! Steagurile roșii ușor legănîndu-se cîntă, trezesc amintirile: Aici a fost o cocioabă îmbrăcată în zdrențele amurgului, vînturile fluturau noaptele gîslul ros de cancer; aici un sărăcăcios depozit de lemne; acolo bodega sărmanilor măturoții, a poetului traducător al lui Keats. Șomerii dormeau pe cuburile de piatră din piață — soarele îi mingia cu degete uscate, vîntul le zvînta pămîntii umezi. Dar a venit Octombrie Roșu prin poarta de aur a lui August '44! A venit ca o ploaie de lumină peste țară. Fără el, și dragostea noastră ar fi crescut altfel: tu poate și acum m-ai privi ca o aspră statuie a suferinții de sub ferestrele înalte ale inimii mele. Degetele tale ar fi crescut peste ochii mei ca zece flori palide; ne-am fi hrînit cu plina marilor incertitudini. Sufletul s-ar fi plecat în mută crîspare — o ramură uscată, legănată în nări cenușii.

Și străzile ar fi rămas melodice de jazz șureros, populate cu fîpetele copiilor alungîți din orfelinăte, poate cu fîpetele noastre de nesîrșită căutare. Dar Octombrie a venit ca o ploaie de lumină sub care se-ștergea mîșca înalți și puternici, șuguri și tineri. Steagurile roșii ușor legănîndu-se cîntă, trezesc amintirile...

Petre Stolca

Chipuri

Parcă eu însumi aș fi fost de față, aș fi atîns minile, hainele, armele, dreptunghiul luminos al privirii căzut peste zăpadă, luminind, adîncind prospețimea zăpezii.

Știu aceste fețe, bărboase, obosite, ascultite de-ncoardare; ochii: două frunze, primele, surprinse de soarele primăverii, strigătele văgășite de matorcă, de veghe; arbori dezgoliți — îndărătii lor, brusc, liniștea mării.

Știu și pașii. Alții se-auud pașii lor, ciudat și măret, ca lumina găriiilor natale în nopțile înghețate, ca un lant regulat de pușcăși roșii coborînd dealul, cu internaționala împelzită de mai multe găriuri prietene.

Răsună, tovarășii, pașii voștri în cugete, trec, noaptea sau ziua, granițele, își îngroapă cu sunetul lor grav pe cei căzuți, și trezesc, și înfig steagul dreptății în inima capitalismului.

Alfred Margul Sperber

În romînește de Petre Solomon

Grigore Hagiu

Neva

Tu, Nevă, tulburată de toamnă ca de-un vers, cu bărcile marunte-ale frunzelor plutind, și luna albă căne-aratunc-n apă monede lucitoare de argînt.

tu, Nevă, purtătoare de nordice legende, pe-ogînda ta se-nisră încercături de preț: vapoare, și palate, și stele, și statui, și chipuri de aramă al unui călăreț.

ai rădănit istoria odată cu Rusia, dar, liniștite tale în fîndări au sărit, stînd tunul Aurorei a tras înția salvă, că-n luptă nu sînt tunuri, să fragă liniștit.

Mătasa transparentă a cîmpelor de tîhnă în fire de lumină și foc s-a destrămat. Și Revoluția te-a-ncaecat cu luptă, și luptătorii te-au făcut soldat.

Cunosc întinderi multe de apă și de farmec, și le slavesc în-cîntec pe toate cite sint. Dar slava cea mai înaltă ți se cuvîntă tie, tu, Nevă a Rusiei, și-a-ntręgului pămînt.

Aurel Storic